

شرائط

داخلی ، خارجی ہر را میچون
سنہ لکھی (۲۵۰) ، آلتی آیلانی
(۱۳۰) غروشدہ
[نسخہ سی ہ غروش ،
سنہ لکھی ۵۲ نسخہ در .]

ادارہ خانہ

باب عالی جادہ سندہ دائرہ مخصوصہ

خطارات

آبونہ بدلی پشیندر

مسلمہ موافق آثار مع المذنبہ
قبول اولنور . درج ابدلہ بن
یازیلر احادہ اولونماز .

الکتاب

۱۳۳۰

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی ہفتہ لک مجموعہ اسلامیہ در

واللہ یمہدی من یشاء الی صراط مستقیم

باش محرر
محمد عاکف

صاحب و مدیر مسئول
اشرف ادیب

اتبعون اہم کم سیدیل الرشاد

عدد : ۳۶۳

۲۳ شوال ۱۳۳۶

پنجشنبہ

۱ آگستوس ۱۳۳۶

جلد ۱۸

خطارات

آدرس تبدیلیلندہ آریچہ بش
غروش کوندرا لیدر .

مکتوبلرک امضالری واضح
واوقویناقلی اولانی و آتوہ صرہ
نوبہر و سنی محتوی بولتہ سی لازمدر .

ممالک اجنبیہ ایچون آبونہ
اولانلرک آدرسلرینک فرانسز
جہدہ یارلمسی رجا اولنور .

پارہ کونڈرلدی بی زمان نہ بہ
دائر اولدیغینک واضحاً سیدلرلمسی
رجا اولنور .

سزکچی یو کسله طورسون برآزده کل بزی صور ۱

بشیکده هر بریمز بر ترانه در ایشیدر ،

که بسته کاری طبیعت دکلده غننه در .

أوت ، بو غننه نك تللرنده ماضیمز

ترنم ایسه او بارلاق سسیله راضی بز .

فقط مفاخر اجدادی نقل ایدن « آنا » تل ،

باقیلمایوبده عصر لرحه قالمادن مهمل ،

یا بوسبتون صاغیر اولمش ، یا اویله باصلانمش :

که هانکی پرده یه اورسهك ، چیقان صدا یا کلیش .

بو تل که « ییلدیریم » ك داستان سطوتی

باشنده بسته لیوب ، جدیدك صباوتی

ظفر هوا سنه طویقمسزین اویونمازدی ؟

بو کون اویوشدیریور « تنی » لرله احفادی !

اشیکدن آتلاق ایسترسه لر حیاته یارین ،

بشیکده طویدینی سسلر کلیر ، بو یاورولرك

طوقور افقلری اوستنده بر سراب کثیف ،

که بیرته رق چیقه بیلمك امیدى خیل ضعیف !

کجر شبانمرك اك کزیده ایامی

حیاتی آ کلا یه رق آتمادن بو اوهامی !

حیاتی آ کلامیور .. چونکه کورمیور ، اوقویور ؟

زواللی قرقه کلشده آغزی سوت قوقویور !

اوقوتمه : بیتدی ؟ اوقوت : سرسری شعر و خیال

اوقوتماسه كده ، اوقوتسه كده عینی استقبال !

حساب ایدیلسه : جهالت قدر چیقار مهلك ،

معارف اولدیمی بریده ساده مستهلك .

علوم حاضرده دن بکله ن منافعیدر ؟

دیمك ، برنجیسی علمك : حیاته نافعیدر .

او حالده بزده کیر صدره هیچ دکل شافی .

قون مثبتدن استفاده من منفی ؟

نه قالدی ، بر ادبیاتیمزی ؟ وا اسفا !

براق که ایتدیکی یوقدر بر احتیاجه وفا ؟

یا روح ملتی افسونلیوب اویوشدوریور !

یا سینه لرده کی حسله چاریشوب طورییور !

شراب قوقاده اسلافك اك تمیز غزلی ..

بش آلتی یوز سنه « ساقی » هوای مبتذلی

سیکیر بر اقمادی عثمانیلرده گوشه مدك !

محیطك اوستنه میخانه لر قوصان بو کدیك

قاپانق اوزره ایکن باشقه رخنه چیقدی ؟

آیاقده قالماسی لازم نه وارسه هپ بیقدی .

« دکل بر تو کوروك آله چاربه جق تأدیپ ،

نه حکمی وار ؟ « دیه اوچ بش حیا زو کوردی ادیب ،

بیتیرمك ایسته دی اخلاقی ، عاری ، ناموسی ؟

چیقارتوب اورته یه کزدیرندی ، صاقسیلر طولوسی ،

هوای فحشی قودورتان زهرلی « زنبق » لر !

محمد ماکف

تفسیر قرآن کریم

مقدمه

قرآن کریم دن غرض فطری

بك اشكار بر حقیقتدر که سیاست ، تدبیرام و آسایش ممالك
کبی خصوصات صرف عدالت اساسی اوزربنه قائمدر . عدالتك
مایه سی ، روحی ایسه امر بالمعروف ، نهی عن المنکر دن عبارتدر .
هپ او سایه ده در که ظالمك ظلمنه نهایت ویریلیر ، ضعفانك حقوقی
محفوظ قالیر ، حدود عامیه حرمت و رعایت فکری تأسیس ایدرده
بر متفذك نفوذی ، بر ممتلك ثروت و سامانی اونك حریم مقه ساتی
اطرافنده دولاشمه بیله جسارت ایدمه من . بو مسئله لر دن
قرآن حکیم درجه سننده نه بر کتاب سماوی ، نه بر قانون وضعی ،
اهمیتی نسبتنده بر لسان اعتنا ایله بحث ایتمیشدر .

سور قرآنیه تفحص ایدلسون ؛ عدل و احسان ، امر بالمعروف
ونهی عن المنکره دائر اویله آیات کریمیه تصادف ایدیلیر که مسلمانلر
مهما ممکن بونلرك احکام منیفه سننه امتثال قیدنده اولسه ایدیلر
بو کور . او معظم سلفلری کبی ، حکم و نفوذلرینی ساحه ظلمك
هر طرفه یورودورلر ، ضمه قایه پناه ، حق و عدله استنادکام
اولورلردی .

بیلمم ، انسانلر ایچون ، سعادت اجتماعیه لری نامنه شورایه
درج ایده حکمز آیات قرآنیه خارجنده تعقیب ایدیلر جک بر غایه
قالمشیدر : « ان الله یأمر بالعدل والاحسان وایتاء ذی القربی
وینهی عن الفحشاء والمنکر والبغی » ، « واذک حکمت بین الناس
ان تحکموا بالعدل » ، « قل انما حرم ربی الفواحش ما ظهر منها
و ما بطن والاثم والبغی بغير الحق » ، « ولتکن منکم امة یدعون
الی الخیر ویأمرون بالمعروف وینهون عن المنکر ویسارعون
فی الخیرات » ، « کنتم خیر امة اخرجت للناس تأمرون بالمعروف
وتنهون عن المنکر » ، « الامر بالمعروف والنهون عن المنکر
والحافظون لحدود الله و بشیر المؤمنین » .

صکره جناب حقت تعیین ایتمش اولدینی بو حدودی پامال
ایدنلره وبتون فکر و حسلرینی حیات فانیه نك مادی حظوظ و آمالنه
وقف ایدوبده اندیشه معادی قیلرندن سیلنلره قارشى شو آیت
کریمه دن دهها بلیغ ، دهها مؤثر بر انداز و وعید اوله ییلیرمی ؟ :

« قل ان كان آباؤكم و اباؤكم و اخوانكم و ازواجكم و عشيرتكم و اموال اقترفتموها و تجارتة تخشون كسادها و مساكن ترضونها احب اليكم من الله و رسوله و جهاد في سبيله فتربصوا حتى ياتي الله بامر » .

اسلامك سياست اجتماعيه سی ارکان مهمہ سندن ری دہ مسلمانلری بذل مال ایلہ مکلف طوعہ سیدر . قرآن حکیمہ مسلمانلری بو فضیلتہ تشویق ایدن آیات کریمہ حصر و تعداد ایدیلہ میہ جگہ قدر چوقدر . مسلمانلر بذل و انفاق دیناً درجہ مرغوبیتی حقندہ بر فکر ایدیلہ بیلمک ایچون جناب حق « و انفقوا فی سبیل الله و لاتلقوا بایديکم الی التهلكة و احسنوا ان الله یحب المحسنین » آیت کریمہ سندن امساك بالمال خصلتہ تہلکہ عنوانی و یرمش اولدیغنی دوشونمہ لی ، صکرہ بردہ شو سرمد ایدہ جکمز آیتلردہ منافقلری بزلرہ طایتمق ایچون کندیلرینہ تعین ایتدیکی اوصاف میزہ نک نهدن عبارت اولدیغنی نظر دقتہ آلملیدرلر : « و المنافقون و المنافقات بعضهم من بعض یأمرون بالمتکر و ینہون عن المعروف و یقبضون ایدیہم » ، « الذین یخلون و یأمرون الناس بالبخل و یکتُمون ما آتاهم الله من فضله » .

ہلہ شورایہ درج ایدہ جکمز آیات کریمہ نک مال و مضہ نلری قدر قولاقلردہ عکس مہابت براقہ حق ، قلبلرہ بی پایان تأثیرلر احرا ایدہ جک ، خلاصہ انسانک بو خصلت ردیہ دن ، جناب حق احسان ایتمش اولدیغنی نعمتلری مستحقیندن اسیرکرمک حالت مقدوحہ سندن و از کچمسی ایچون اک قوتلی بر عامل وظیفہ سنی کورہ بیلہ جک برشی تصور اولہ بیلیرمی ؟ « و لا یحسبن الذین یخلون بما آتاهم الله من فضله هو خیراً لهم بل هو شر لهم » ، « ہا اتم هؤلاء تدعون لتنفقوا فی سبیل الله فمکم من یخل و من یخل فانما یخل عن نفسه و الله الغنی و اتم الفقراء و ان تولوا یستبدل قوماً غیرکم ثم لا یکنونوا امثالکم » .

صدراسلامدہ مسلمانلر ، مقدارلری غایت جوق اولقلہ برابر ، امت واحدہ ایدیلر . یکدیگریہ محبت و انسیت ، رحم و شفقت حسلریلہ مربوط بولسان بو کتلہ متحدہ میانندہ اک یاقینک باشنہ کلن برحالدن اک اوراقدہ کی درحال خبردار اولہ کلدیکی ایچون اووقت جمعیات خیریہ تشکیلاتنہ احتیاجلری یوقدی . بویلہ بر احتیاج نصل تحقق ایدہ بیلیرایدی کہ ، سوبلدیکمز کبی ، یک وجود برحالہ بولنان بو کیمسہ لر جناب حق کندیلرینہ احسان ایتمش اولدیغنی نعمت و ثروتی خیربولندہ بذل و انفاق ایتکی کندیلری ایچون اک مقدس بر وظیفہ تاقی ایدی سورلرایدی . کیت کیدہ مسلمانلر حدود الہی تعطیل ایتکہ ، الله بولندہ ماللری بذل و انفاق ، ارباب احتیاجہ مواسات کبی اک علوی بر فضیلت دینیہ یہ قارشئ بیکانہ برطور آلمیہ باشلادیلر . مکتبلر ، مدرسہ لر ، خستہ خانہ لر ، دارالایتملر وجودہ کتیرمک ایچون ایجاب ایدن

فدا کارلغہ قاتلانہ جق قدر نفسلرندہ برسماحت حس ایدہ مدیلر . ہب بو حاللر نہ نتیجہ و یردی ؟ زمانک اواسکی اقبال و فیضندن محروم قالدیلر ، سعادت و رفاء یرینہ نکبت و فلاکت قائم اولدی . محیط اسلامی سرکسر جہالت قابلا دی . یکدیگریہ قارشئ نفرت و خصومت قلبلرک اک درین کوشہ لرینہ ایشلہ دی . اواسکی الفت و جمیعت تفرقہ و قطع مناسبتہ تحول ایتدی . خلاصہ قرآن حکیمک خبر و یردیکی وجہلہ ، اوزرلرندہ کی وقار و شہامت اسلامیہ دن اثر قالمادی . کیت کیدہ ام سائرہ ایلہ پیدای مناسبات ایلہ یں بو مسلمانلر اوروپا اقوامنک وجودہ کتیردکلری جمعیات خیریہ یی واحداث ایتدکلری دارالعجزملری ، مدرسہ لر ، خستہ خانہ لر کورہ رک بویولہ اولنلری تقلید ایتکہ ، اولنلر دن اورنک آلمہ باشلادیلر . غریبلسلرک بووادیدہ وجودہ کتیردکلری مائرہ ، انواع برواحسانہ مفتون و متحیر قالمش اولان بیچارہ مسلمانلر بوکون خیرات مبرات ساحہ لرندہ اولنلرہ رقابت ایدہ بیلمک ہوسیلہ بی قراردرلر .

حالبوکہ بو آدملر بر کرہ اللرندہ کی قرآن حکیمی نظر امعان ایلہ تتبع ایتسونلر ؟ ظرو ف آیاتی ایجریسندہ اولہ حقایقہ تصادف ایدہ جکلرکہ ، اولنلری وجدانلرینہ رہبر اتخا ذ ایتدکلری کون دنیا و عقبانک خزائن خیر و سعادت کی کندیلرینہ مفتوح بولنہ جقدر . قرآنک او علوی و متین و وعظہ لر ، اجتماعی دستورلری کندیلرینہ اولہ معالی الہام ایدہ جکدرکہ اک مترقی و متمدن اقوامک بیسلہ بوکونہ قدر خیاللرندن کچمہ مشدر . عجیباہانکی بر شریعت سماویہ ، یاخود قوانین وضعیہ دہ قرآنک مسلمانلر آرزوسندہ اخوت اساسلری وضع ایدن ، آرمہ لرندہ تفرقہ ، اختلاف ، تنازع کبی حالانک حدوشنہ مانع اولمغہ چالیشان ، زنکینلرک ماللرندن فقیرلر ایچون حصہ مفروضہ آیران او علوی دستورلرینہ بکزر دستورلرہ تصادف اولنہ بیلیر ؟ خایر ، قرآن بومسللہ ردہ رقابت قبول ایتیمہ حک بر صورتدہ تفرد ایتمشدر . اساساً اونک حکیم خیر اولان خالق کائنات ملرفندن منزل اولدیغنہ کورہ بویلہ اولمسندہ شایان حیرت نہ کبی بر جہت واردر ؟

قرآنک احتوا ایتدیکی آداب و اخلاق کریمہ بحثنہ کلنجہ : اونک بو اعتبار ایلہ دہ حاوی اولدیغنی نفیائس حکمیہ نک درجہ مبذولیتنی آ کلامق ایچون مندرجانہ شویلہ بر کوز کز دیرمک کفایت ایدر . ارباب ہمتدن بعضلری صرف اخلاقیاتہ عائد اولان آیات کریمہ یی جمع و تلفیق ایتمش اولدیغندن آرزو ایدنلر بوکی اثرلرہ مراجعت ایدہ بیلیرلر . ذاتاً نہ حاجت ، بو جہت حقندہ بر فکر ایدیمک آرزوسندہ بولنان کیمسہ مصحف شریفی شویلہ بر آجسون . نظردقتی اوکندہ ہیچ بر صحیفہ آچیلماز کہ بر فضیلتہ دعوت و ترغیبی ، یا بر ردیہ دن تحذیر و ترہیبی تضمن ایتسون .

عبدالمنزیر چاودیش

مترجمی: محمد شوکت